

HAJDUFÖLD

ELŐFIZETÉSI ÁR HELYBEN ÉS VIDÉKEN
 Egy hóra . . . 50 K Félévre . . . 220 K
 Negyedévre . . . 110 K Egész évre . . . 440 K
EGY PÉLDANY ÁRA: 2 KORONA

KERESZTYÉN POLITIKAI NAPILAP
 Megjelenik hétfő kivételével minden nap
 Felnős főszerkesztő: Dr Komlós Imre

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL
 DEBRECZEN, PIACZ-UTCZA 59. SZÁM
 INTERURBAN TELEFON: 3-48. SZÁM

A virilizmus

A községi választójog megalkotásának rendkívüli nagyfontosságú munkája most van folyamatban. A nemzeti megújulás első pillanatában érezte ugyan minden felelős államférfi, érezte minden distingválni tudó magyar ember, hogy ennek a munkának az volna a legszebb elismerése, ha a haza mie'öbbs megszabadulhatna a községi képviselőtestületek, a megyei és városi törvényhatósági bizottságok klikkvezéréitől, de a kormányok — bizonyára pártpolitikai okokból — elintézés nélkül adták át egymásnak ezt a nemzeti szempontból óriási jelentőségű feladatot. Pedig ki tudná kiszámítani: hol volna már ma az ország, ha legalább is a fővárossal egyidőben rázza le magáról a szabadkőmíves páholyok bomlasztó uralmát? Ha a titkos kezek zsibbasztó és bénító lidércnyomásától kellő időben meg tud szabadulni?... Ki tudja?...

A korszakot jelentő munka tehát folyamatban van, legalább is anélkül, hogy a belügyben. A jelek azonban arra engednek következtetni, hogy az új községi választójog nem fog megfelelni a várakozásoknak és az ország legfőbb érdekeinek. A belügyminiszter ugyanis nem elégszik meg a kormányhatalmat képviselő s az egyes helyi viszonyokat alaposan ismerő főispánok véleményének meghallgatásával, hanem honorálni kívánja a törvényhatóságok parlamentáris uton meghosszabbított életű, destruktív összetételű bizottságainak kívánságait is. Ennek a semmiképpen nem menthető s másnak, mint népszerűség hajhászásnak nem minősíthető, de mindenesetre súlyos elítélés alá eső bokros tévedésnek tudható be, hogy a virilizmus középkori intézményét, úgy látszik, ismét beiktatják a községi választójogba.

Bár a virilizmus azon alapmotívumát, hogy aki nagyobb mértékben járul a közterhek viseléséhez, nagyobb mértékben részesedjék a közügyek intézéséhez való jogosultságban, a magunk részéről is helyeseljük és elismerendőnek tartjuk, — de csak abban az esetben, ha a legtöbb adót fizetők névsorából a szabad és tiszta választás jelöli ki azokat, akiket bizalmával megtszítelni óhajt. Hogy azonban a virilisták csak a vagyon jogán legyenek tagjai a törvényhatósági bizottságnak, hogy a háboru hiénái, a szerencsés félkékalmárok, árdragítók és valuta spekulánsok válogatás nélkül intézzék a háboruban lerongyolódott becsületes szegénység sorsát, az ellen az igazság nevében tiltakozunk!

Ne kacsintgasson a belügyminiszter se jobbra, se balra, ne kacérkodjék polgármesterekkel és törvényhatósági bizott-

ságokkal, hanem végezze el a törvény-előkészítés felelősségteljes munkáját úgy, ahogy azt tőle a saját lelkiismerete s az egyetlen számottevő tekintély — a haza érdeke megkívánja. A polgármesterek és törvényhatósági bizottságok ma még — sajnos — mindenütt a régi álliberális éra exponált emberei, akiknek szava ma is

csak annyit, tette pedig szemfényvesztés. — Csakis a választással megjavított csakis egy létjogosult virilizmus felelhet meg a keresztyén Magyarország érdekeinek csakis ilyen alakban hozhatja azt a belügyminiszter a nemzetgyűlés ítélőszéke elé. Minden más kompromisszumos megoldás ellen előre is tiltakozunk!

A vörös Lefkovic a bíróság előtt

Másodizben áll már az ötös tanács előtt dr Lefkovic Vilmos, a véresszájú szocialista párttitkár, a kommunista közoktatási népbiztos. Legutóbb 5 évi börtönrre ítélte a bíróság. Ma egy újabb bűnhalmazata miatt vonták felelősségre. Lefkovicson nem sokat változtatott az idők forgása, a börtön, elítélés. Kissé sápadtabb, valamivel rosszabbul néz ki, de azért most is hatalmas szónoklatokat tart, most is gunyolódik, sőt néha szemtelenségbe csap át, amit azonban hamar lehűt az elnök rendreutasító szava.

Kévéssel 9 óra után nyitotta meg a tárgyalást Nagy Kálmán tanácselnök. Szavazóbírák David Samu, Benkő Lajos, Sinay József, Bereczky László. A vádat Gergics Károly kir. főügyész helyettes képviseli, míg a védelmet Bige Géza ügyvéd látja el.

Az általános kérdések során kiderül, hogy 36 éves, izraelita, tanár. Királysértésért már régebben megbüntették, jelenleg a legutóbb kapott öt évi börtönbüntetését tölti. A vádiratot olvassa fel ezután Gergics Károly főügyész helyettes, mely szerint lázadással, 4 rendbeli izgatással, zsarolással, zsarolás kíséreltetével, személyes szabadság megsértésével, orgazdaság büntetével van vádolva.

Lefkovic dr kijelenti, hogy nem érzi magát bűnösnek. Már mint egyetemi hallgató szocialista előadásokat tartott a budapesti Társadalomtudományi társaság előadásain s rögtön a szociáldemokrata párt szolgálatába lépett. Debrecenbe 1911-ben került, amikor is, mint párttitkár, a szociáldemokrata párt szolgálatába állott. A proletárdiktatura kitéréséről Handler Gyula értesítette őt márc. 22-én hajnalban. *Nem helyeselte a kommunizmust*, de azért jó tanulság volt ez a szociálistáknak.

Majd patétikus szónoklatot tart, s tiltakozik az ellen, mintha pénzért izgatott volna. Ó jó hazafinak tartja magát.

Ezután áttérnek az egyes vádpontokra. Első vádpont szerint a közalkalmazottakat vezetőségük útján a vörös hadseregbe való jelentkezésre akarta kényszeríteni. Lefkovic tagadja ezt. A vörös hadseregbe nem sorozás, hanem toborzás, önkéntes jelentkezéssel történt a felvétel.

Tagadja azt is, mintha 1919. március havában a Bika-szálloda dísztermében izgató beszédet tartott volna, s ott olyan kijelentéseket tett, hogy „romokban hever a hadsereg, a burzsoázia, megdőlt a koronás fők uralma, megdőlt az Istenég uralma is, mert Isten nincs!”

A következő vádpont szerint a Dréher sörcsarnokban a postásokat izgatta a hivatali elnyomók ellen. Lefkovic erre sem akar emlékezni.

Április havában egy Vágó nevezetű egyén anyjának temetésén izgatott a papok és az egyház ellen, amit azonban most színtén tagad Lefkovic dr.

A következő vádpont szerint 1919 márc. 22-én a Munkástanács ülésén mondott izgató beszédet. Elnök felolvassa ezt a „Népakarat” című akkori újságból, mire ezt elismeri.

Azt is beismeri Lefkovic, hogy a Kereskedő Társulat helyiségét lefoglalta, de tagadja, hogy a Svetits intézet leakarta volna foglalni.

A következő vádpont szerint Lefkovic Rosenfeld Sándort a kommun kitérésekor 12 fegyveres katonával magához hozatta s megtiltotta neki, hogy elhagyja a várost, mert része van a tiszadobi garázdálkodásban.

Lefkovic erre kijelenti, hogy Tiszadobon igen is visszaélések történtek, sarcot vetettek ki s ebből 30 ezer koronát Rosenfeld is kapott.

— Jobb volna, ha Rosenfeld ülne a vádlottak padján, nem én, — mondotta.

Elnök: Magát védelmezze, ne másokat vádoljon!

A következő vádpontra, hogy a tisztifőorvos útján a kerületi orvosokat kirendelte, miszerint a proletárgyermekek fürdetésénél jelen legyenek s azokat megvizsgálják, pökhendien kijelenti:

— Igen, ezeket a zsarolásokat elkövettem, — amire az elnök rendreutasítja.

Azzal is vádolja az ügyészség, hogy Budapesten a rendőrségi tuzok szabadonbocsátását megakadályozta, miért is azok tovább szenvedtek fogságban.

Lefkovic tagadja ezt. Azért nem engedték szabadon a rendőrségi tuzokat, mivel ezek ellen vizsgálat volt a nagypénteki rendőrfordalom miatt.

Az utolsó vádpontot, hogy Budapesten körülbelül 190 ezer korona menekülési segélyt vett fel, beismeri.

Ezután Benkő bíró intéz több tudományos és meggyőző igazságokat tartalmazó kérdést Lefkovicshoz, amire nagyon dadogva felel Lefkovic.

Majd áttérnek a tanukihallgatásokra.

Dózsa György az első tanu, aki elmondja, hogy a közalkalmazottak nem engedelmeskedtek a vörös hadseregbe való jelentkezést tartalmazó rendeletnek, mire Lefkovic súlyos, szidalmazó szavakkal illette őket. A kloaka szennyáradatával öntötték el őket a pártot, — mondotta Lefkovic neki. — Erre Jánosi Zoltán reflektált, aki kijelentette, hogy politikai hátulgombolós urakkal, — mint Lefkovic nem tárgyalunk.

Vásáry István tanácsnok ugyanígy mondja el az eseményeket. A vörös hadseregbe való jelentkezést nem Lefkovic, hanem a Munkástanács rendelte el.

Móricz Bertalan banktisztviselő emlékszik, hogy a Bika-dísztermében Lefkovic izgató beszédet tartott, amelyben a magántulajdon, vallás ellen izgatott.

A következő tanu Fésüs István postaltiszt. Tipusa a józanul gondolkozó magyar embereknek. Elmondja, hogy Lefkovic a szo-

cialista korszak idején a szocializmust, a kommunista éra alatt a kommunizmust dicsőítette a postások gyűlésein.

Rónai János főmozdonyvezető hallotta, amint egy Pál nevezetű ismerőse anyjának temetésén Lefkovicz ilyeneket mondott. „A proletár testvérek hátsós napszámmal és pénészes kenyerükkel biztalták az egyházat, stb.

Bárdos Géza, Fux Antal a Kereskedő Társulat elfoglalásáról vallottak.

Szentkirályi Tivadar a Svetits intézet elfoglalásáról mond jelentéktelen részleteket. Szuronyos börtönőr vezeti be a következő tanút — Vági Istvánt, aki azonban csak jelentéktelen vallomást tesz. Rosenfeld Sándor letartóztatása részleteit beszéli el. Nem tudja biztosan, Lefkovicz vezette-e elő a tiltott-é meg néki a városból való eltávozást. Tiszadobon is volt kint Lefkovicz, ahol szintén a burzsoázia ellen nyilatkozott. A következő tanúk dr Varga Emil, Széll Kálmán, Kiss Gyula, Tamássy Géza, Balkányi Emil, Balkányi Ede kerületi tisztviselők, akik egybehangzóan adják elő a proletárgyermekek furdetéséhez történt kirendelésüket. Ők Tüdös Kálmántól kapták az utasítást. Komlóssy Pál rendőrtanácsos a tuszok budapesti tartózkodásáról vall. Vági Istvántól s több debreceni kommunisztától, akik közbenjártak a tuszok érdekében, — hallotta, hogy Lefkovicson akad meg a rendőrségi tuszok szabadonbocsátása. Ő saját maga is volt Lefkovicznál, de eredménytelenül. Rostás István előjárásági vezető az utolsó tanu. Elmondja, hogy Budapesten illetőleg Rákospalotán védője utján hallotta, hogy Lefkovicz az oka további fogságának, de mikor ő személyesen ment fel Lefkoviczhoz, a legnagyobb előzékenységgel járt közbe érdekében.

Thonhaizer Elemér és Kósa terhelő vallomásának felolvasása után több iratot olvasnak fel. Ekkor derült ki, hogy Lefkovicznak 36 ezer korona készpénze volt, így csakugyan érdemes volt a tanári pályát a párttitkári állással felcserélni. Ezután áttérnek a perbeszédre.

Gergics Károly főügyész helyettes nagyhatalmú vádbeszéde majd a védelem meghallgatása után a bíróság ítélethozatalra vonult vissza. Rövid tanácskozás után kihirdette az elnök az ítéletet, mely szerint Lefkoviczot négy rendbeli izgatás, személyes szabadság megsértése, orgazdaság és zsarolás büntette miatt ösztüntetésül hat évi börtönrre ítélte. A büntetésből 9 hónapot vett kitöltöttnek a bíróság.

Amerika védelme alatt

Budapest, január 25. (N. St. t. j.) [Báró Lévy Lajos volt országgyűlési képviselő a nemzetgyűléshez egy feliratot intézett, — amelyben azt indítványozza, hogy kérjék fel Apponyi Albert grófot, hogy az ő vezetésével a nemzetgyűlés, főrendek, politikai és közgazdasági és közéleti vezetők közül küldöttséget menesszenek az Egyesült Államokhoz Amerikába s ott az elnöknek, a szenátusnak, s a kongresszusnak hozzák tudomására, hogy Magyarország Wilson 14 pontja alapján tette le a fegyvert s azt remélte, hogy olyan békét kötnek vele, amelyben nincs győző és legyőzött. Kéri a trianoni békeszerződés revízióját, hangsúlyozzák, hogy az Egyesült Államok szavában most is rendületlenül bizunk és hisszük, hogy a népszavazás alá eső magyar területeket nem engedik tőlünk elszakítani. S míg a kérdés el nem dől, a magyar nemzet területi integritása érdekében az Egyesült Államok védelme alá akarja helyezni magát.

Ausztria megmentése

Páris, jan. 25. (Nemz. St. tel. jel.) A legfőbb tanács párisi tanácskozásának tegnapi napján Ausztria helyzetével foglalkoztak. Az angol kormány mindenáron segíteni akar Ausztrián, nehogy kénytelen legyen Németországhoz csatlakozni. Ausztriának 50 millió steriingre, más forrás szerint 50 millió dollárra van szüksége. Mivel Amerika nem ad kölcsönt, Franciaország pedig nem segíthet, Angliának magának kell a szükséges összeget előteremteni. Döntés meg nem történt.

A meglöpött magyar kultúra

Látogatás a fémipari szakiskolában — Teljesen kifosztották az oláhok

Ki ne emlékeznék még a végnévküli kocsisorokra, melyek a magyar szorgalom, a magyar verejték és a magyar zsenialitás termékeit szállították ki a nagyállomásra, hogy onnan az elrablott magyar vasuti kocsik a bocskoros rablók hazájába vigyék azokat? Ki ne emlékeznék . . . Följajdultak akkor a magyar szívek, ököbe szorultak a magyar kezek és könnyes, fátyolos szemmel néztünk a kivényelt magyar kocsik után, melynek bakján ott ült a fegyveres rablók egyik katonája. . . Ma már a múlté mindez s csak fájó emlék, gyöttrő, kínos álom a ráemlékezés . . .

Munkatársunk egyik szép délelőtt felkereste a Széchenyi-utcán levő fémipari szakiskolát.

Kopácsolástól, reszelővisítástól volt más kor hangos az iskola környéke . . . Ma néma, és szomorú csend vadaskodik körülötte. Mosolygós képű tanulók helyett tagbaszakadt esendőrök gyülegetnek az impozáns épület folyosóin. Munkatársunk egyenesen *Sztankay Béla* igazgatót kereste, akinek távolléte folytán *Brischa Béla* művezető fogadta s az oktatásról, a tanulókról és általában az iskoláról a következőket mondotta:

— A fémipari szakiskolában a tanítás — sajnos — csak elméleti, gyakorlati oktatás nincsen. De a múlt év november elseje óta az elméleti is szünetel, esupán csak estéli tanfolyamok vannak. A tanulók legtöbbször 2-4 középiskolát végzett, intelligensebb iparosokból kerül ki, akik itt önálló csoportvezetők, művezetők, vagy legalább is főbb segéd munkásokká képezik ki magukat. Az iskola, az ország legkiválóbb s egyetlen gazdagon felszerelt szakiskolája volt.

A háború, a román megszállás bizony teljesen tönkretette a tökéletesen felszerelt szakiskolát. A háború alatt az iskola hadikórház, majd rokkant iskola volt. A román megszállás alatt pedig igen sokat szenvedett s

mikor kivonultak a díszes légiók, teljesen leszerelték a páratlanul felszerelt iskolát.

Mintegy 14 millió értéket vittek el a fémipari szakiskolából, melynek leszerelését jegyezte meg *Brischa* — 11 napig 50-nél több ember dolgozott éjjel-nappal. A leszerelés miatt lehetetlen ma a gyakorlati oktatás. Az elméleti tanítás pedig a színinségre való tekintettel szünetel bizonytalan időközönként. A művezető ezután a leszerelt iskolaépület egyes részeit mutogatta meg. A műhelyek egészen üresek, csak alig egy-kettőben van egy-egy azóta felszerelt vaseszterga pad. Egyikben a fal is ki van törve. — ? . . . A bitang rablóbanda, — válaszolt a néma kérdésre *Brischa* művezető, — nem tudta egyik gépünket kivinni, mert nem fért ki az ajtón. „Kelet franciái”, a festékes, rizsperos finom román tiszték állati módon kitérték a falat s úgy rabolták el a drága gépeket. Állítólag a bukaresti szakiskola részére szerelték le az iskolánkat — folytatta *Brischa* — s elvittek 11 eszterga padot, egy nagy hosszgyalut, egy hárszgyalut, egy egyetemes maró gépet, több furugépet, egy légkalapácsot, több kovács tűzhely berendezést, öt tüzű elektromos ventilátorokat, jűllöket, tőkét, prést, lyukasztókat stb. . .

Debrecen városának s az egész Tiszántulnak külön büszkesége volt a fémipari szakiskola galvan műhelye. Most az is üres . . .

— A legtöbb gép, melyet az oláhok raboltak, az avatatlan kezelés és szállítás következtében összetört, s így még ha visszakapnánk is őket valaha, — mondotta a művezető — nem sok hasznukat látnánk, mert aligha lenne módunkban hamarosan kijavítani őket. Ha az összes elrabolt holmikat visszakapnánk is, azoknak fele részét se tudnánk ma már használni . . .

. . . A bocskoros utonállók nem csak a magyar zsebeket, de a magyar kultúrát is megrabolták . . .

Sopronmegye az elszakítás ellen

Budapest, január 25. (N. St. t. j.) Sopron vármegye közgyűlése *Zsembery István* főispán elnökletével ülést tartott, amelyen foglalkoztak Mayr osztrák kancellárnak a magyarság ellen intézett éles támadásával; tiltakoztak az Ausztriához való csatlakozás ellen. Kimondották, hogy a béke-

szereződés Közép-Európa nyugalalmát veszélyezteti. Tiltakoznak az ellen, hogy ismeretlen emberekből álló küldöttségek vonuljanak fel Nyugatmagyarország nevében.

A ruténok önkormányzata

Bécs, jan. 25. (Nemz. St. tel. jel.) A cseh belügyminisztérium törvényjavaslatot dolgozott ki a magyarországi rutén lakta területek önkormányzatáról.

A magyarság sorsa Erdélyben

Goga Octávián ujévi szózata a valóságban — Egy erdélyi tanító levele

A napokban közöltük egyik bukaresti magyar újság nyomán a „magyar” melléknévvel megcsufolt oláh közoktatásügyi miniszternek, *Goga Octávián*nak nagyhangú és bizonyára a külföldnek szánt ujévi szózatát, s hozzáfűztük azon véleményünket, hogy a valóságban bizony nagyon is szomorú szegény rabmagyar testvéreink sorsa Erdélyben . . .

Jellemző adat gyanánt közöljük most egyik erdélyi község magyar tanítójának Debrecenbe lakó testvérbátyjához intézett és kerülő uton eljuttatott levelét, mely fényes bizonyítvány gyanánt szolgálhat arra, hogy mit jelent *Goga* miniszter ur ujévi szózata a valóságban. A levél szórul-szóra ezeket mondja:

Kedves Géza!

Már régebben akartam neked írni, de nem tudtam kívül elküldeni. Most végre itt az alkalom . . . Éppen most jöttem haza a hadkiegészítő parancsnokságtól, ahova különben két szuronyos oláhcsendőr kísért el. De nemcsak magamban, hanem valamiféle csempész-társasággal egyetemben. Onnan aztán megjöttem azzal, hogy repatriáltatni fogom magamat, mégpedig minél hamarabb. No ne ijedj meg nem épen máról vagy holnapról van szó . . . Csak egy bizonyos ideig maradhatok itt, addig amíg oláh nyelvből stb.-ből vizsgázni nem kell. Hiába! Beláthatod, hogy nem maradhatok itt . . . Felmentés nincs. Ha irsz, ne írj a rendes uton . . . Kérlek, hogy ha akár milyen kis állás

lesz üresedésben (nemcsak tanítói) írj azonnal. Csak két választás van. Vagy bevonulok, vagy haza megyek. Harmadik út nincs. Tehát legkésőbb márciusban otthon leszünk. Én már a tavasszal átszöktem volna, de a német nem hagyhatom itt magába, mert a sok betegesedés után nagyon le van gyengülve.

Szeptembertől kezdve minden hónapban kétszer is be kellett mennem K . . . -ra katonai ügyben. Minden pénzemet arra költöttem. Képzheted, ha csak a vonat 110 lei, mire megy az havonta? A tanfelügyelő is folyton piszkál, hogy miért tanítunk még mindig magyarul is. És hogy menjek magyar vidékre. Ennek az a célja, hogy helyemre egy oláhot küldjön ki német tanító hiányában.

Február elsejétől kezdve körülbelül nem is lesz megengedve a magyar nyelven való tanítás. A tanfelügyelő azt mondja, hogy ha februárban a német és oláh nyelven kívül mást is tanítunk, bezárja az iskolát. És ezt meg is teheti, mivel miniszteri hatalommal van felruházva, s csak utólag hagyhatja jóvá a miniszteriummal. Most két napon ünnepelni kell az oláh karácsonyt. Legalább kipihenem a 36 kilométeres gyalogut.

Írj minél előbb. Lehetőleg 2 héten belül, akkor ez az ember, ki ezt a levelet átviszi, a tiedet el is hozza.

Jó egészséget kívánva mindnyájatoknak, esőkor szeretettel öcséd

M.

HIREK

A zászló,

amit a debreceni zsidók választottak, a Freund Jenő nevével hivatkozik. Ezt a karciás zsidót jelölték a minap a hitközségi elnöki tisztségre. Freund Jenő neve programot jelent. Akik tehát Freundot választják vezérükül, hogy őt kövessék, vallást tesznek róla és magukénak vallják őt és az ő irányát. Ez az irány pedig a külön nemzetiséget, külön fajiságot jelenti, és abban kulminál, hogy a keresztyén felekezetekkel olyképpen óhajta ápolni a jóviszonyt, hogy inzultussal fenyegeti vezető embereit.

Nem szándékozunk a zsidó hitközség belügyeibe illetéktelenül beavatkozni, de azt szükségesnek tartjuk, hogy ezt a megállapításunkat hangoztassuk.

— Miért zárták be a középiskolákat?

Mint tudvalevő, a múlt év dec. 3-án becsukták az összes debreceni iskolákat a vörheny járvány miatt. Most leiratot intézett a vallás és közoktatásügyi miniszter a polgármesterhez, melyben felszólítja, hogy három napon belül jelentse, hogy a múlt év dec. 3-tól mért csukták be a debreceni középiskolákat.

— Felhívás a Csokonai-kör tagjaihoz.

A Csokonai-kör elnöksége ezúton is felkéri a kör tisztikarát, választmányát, alapító és rendes tagjait, hogy nagyérdemű elnökönek, boldogult Geresi Kálmánnak folyó hó 26-án délelőtt 11 órakor a Kossuth-utcai templomban tartandó végtisztességtételén minél számosabbau szíveskedjenek megjelenni. — A kör a következő gyászjelentést adta ki: A debreceni Csokonai-kör tisztikara és választmánya a legmélyebb fájdalommal, a pótolhatatlan veszteség teljes átérzésével jelenti, hogy Geresi Kálmán, a körnek nagyérdemű elnöke élte 80. évében, folyó hó 23-án meghalt. A Csokonai-kör megalapítása, évtizedes irodalmi és közművelődési munkássága, sok fényes sikere, minden nagyobb alkotása az elhunyt nevét hirdeti és maradvánnyal örzi.

— A debreceni ref. főgimnázium ifjusága Szoboszlón, vasárnap nagyszerű műkedvelő előadásokat rendezett az intézet szegény tanulóinak cipővel való ellátása és a hajduszoszlói polgári leányiskola javára. A polgári iskola tágas tornatermében megtartott előadások a legteljesebb siker jegyében folytak le. A debreceni diákság a nemes célt megértő lelkesedéssel három előadást tartott: délelőtt 10 órakor az iskolák ifjuságának, d. u. 5 és este 8 órakor a nagyközönségnek, mely oly szép számmal jelent meg, hogy előadások előtt valóságilag megostromolta a pénztárt és az esti előadásról, sajnos, igen sokan kimaradtak. Hálas elismerés illeti a vendéglátó szoboszlóiakat, akik magyaros vendégszeretettel fogadták a debreceni diákokat s akiknek áldozatkészsége 9500 korona tiszta jövedelmet juttatott a nemes célra.

— Újabb óvintézkedés a keleti marhavész ellen. A keleti marhavész elleni védekezésből kifolyólag a földmivelésügyi miniszterium most még szigorubb utasítást adott ki. Az utasítás szerint felszólítatnak a közigazgatási hatóságok, hogy minden visszaélés esetén a legszigorubbban járjanak el. Azonkívül a demarkációs vonal mentéről a hasított körmű állati nyers-termékek behozatalánál kötelesek az illetékes hatóságok a preventív óvintézkedéseket megtenni. Ha élő állatokat hajtának be a tilalom ellenére, azok azonnal lefoglalandók és levágandók. Ha pedig olyan áru hozatnék át a határon, mely szalma, vagy széna közzé van esomagolva, a szállítmányon feltüntetendő, hogy a szalma és szénacsomagolás az áru érkezése után elvéteendő.

Párisban most döntenek Nyugatmagyarország felől

Apponyi e héten hazajön

Budapest, jan. 25. (N. St. t. j.) *Andrássy Gyula* gróf gyűlöletében van s valószínűleg már holnap megkezdí tárgyalásait a keresztyén-szocialistákkal. Döntő fordulatot *Apponyi Albert* gróf hazatérésétől várnak, ami a hét végére várható. Politikai körökben nagy érdeklődéssel tekintenek a legfőbb tanács párisi tanácskozása elébe, amelyen — valószínűnek tartják — szóba fog kerülni *Nyugatmagyarország ügye* is. Az államtitkárság ügyében még nincs döntés, ugyszintén a *debreceni és fejérmegyei főispánság kérdésében sem lesz a nemzetgyűlés összeüléseig.*

Holnap minisztertanács lesz.

Budapest jan. 25. (Nemz. St. tel. jel.)

Nagy érdeklődés fordul a diszidensek tábora felé is. A párt egyik vezető tagja kijelentette, hogy minden politikai kérdésben egyöntetűen járnak el teljes szolidaritással.

A keresztyén nemzeti egyesülés pártja csak koalíciós alapon fog résztvenni a kormányzásban.

A keresztyén nemzeti párt szabadkirályválasztó tagjai, mint *Hencz Károly*, *Rassay Károly*, *Simonyi-Semadam Sándor* egyelőre benumaradnak a kormányzópártban.

Megakadályozzák a páholyok felélesztését

Az ÉME felhívása

Budapest, jan. 25. (Nemzeti St. tel. jel.) A Keresztyén nemzeti pártnak a szabadkőműves páholyokat illetőleg az a felfogása hogy a legszigorubb vizsgálatot kell elrendelni és mindazon páholyokat, ahol a destruktív és nemzetellenes irány uralkodott és érvényesült, szlassák fel, az illető páholytagok ellen pedig haladéktalanul indítsanak bünygi eljárást.

Budapest, jan. 25. (Nemzeti St. tel. jel.) Az Ébredő Magyarok Egyesülete kijelenti, hogy az utóbbi napokban hírek jelentek meg a li-

berális sajtóban, melyek azt célozzák, hogy a szabadkőművesek páholyait ismét állítsák helyre a Movet pedig parancsolják ki a Podmaneczky utcai palotából. Az ÉME azt üzeni szabadkőműveseknek és liberálisoknak, hogy a Move ügye az ő ügye is, és minden kimozdulását a sötétségnek odüiba fogja visszakergetni. — A keresztyén tábor felvilágosítása céljából februárban egy a fővárosban, mint a vidéken ismertető előadásokat fognak tartani a szabadkőműves páholyokról. Legyünk résen!

— **Eljegyzések.** Hüse István—Kapitány Juliánna, Kiss János—Gyöngyösi Zsuzsanna, Nyilas József—Gráz Ida.

— **Városi házak árverése.** Tegnap délelőtt volt a város 4 kisebb házának elárverése. A négy ház közül a Fűvészkert-utca 5—7. számú házra a 280 ezer korona kikiáltási áron *tul Bisotka István* ígért 285 ezer koronát, a Hadházi-utca 16. számú házra nem árverelték, ellenben a 36 ezer korona kikiáltási árral szemben többben 20 ezer koronát ajánlottak. A Vesselőnyi tér 9. és 10. számú házért *Ungerleider Gábor* ígért a 227 ezer K kikiáltási árral szemben 230 ezer koronát. A József királyi herceg-utca 46. számú házra többben tettek ajánlatot. Az árverés eredményét közgyűlés elé viszik.

— **Tisztiorvosi tanfolyam.** A népjóléti miniszterium leiratban értesítette a polgármestert, hogy e hó végén Budapestben tisztiorvosi tanfolyam fog kezdődni, mely tanfolyamra mindazok az orvosok beiratkozhatnak, akik a tisztiorvosi vizsgát letenni óhajtják.

— **Debrecennek csak 50 métermázsza rézgálicot utaltak.** A földmivelésügyi miniszter leirt a polgármesterhez, melyben arról értesíti hogy a debreceni gazdák rézgálic szükségletéről csak részben gondoskodhatik és pedig csak 50 métermázsza rézgálicot tudott utalni, a gazdáknak, a többi szükségletükről maguknak kell gondoskodniok.

— **Házasságkötések.** Eri János—Flakovies Ilona, Sárközi Lajos—Lázár Mária, Brodi Miklós—Kupfer Erzsébet, alsóviszti Ozáró-Fogarassy István—jármí és szolnoki Jármy Margit, Farkas Jakab—Schnek Ilona, Kiss András—Tóth Juliánna, Tóth István József—Márkus Gizella.

— **Höchl Margit és Weszprémy Andor** szonata-estélye szerdán, 1921 január 26-án este 7 órakor. Jegyek Méliusznál.

Gyilkosság a bíróság előtt

Szeged, jan. 25. (N. St. t. j.) A szegedi törvényszék egyik bírói szobájában *Kovács András* és *Timár Ferenc* polgári perének tárgyalása volt. A tárgyalás befejezése előtt szóváltás támadt a két peres fél között s a szóváltás hevében *Kovács András Timár Ferencet* késével agyonszurta.

A német leszerelés

Páris, jan. 25. Szikratávirat. A legfőbb tanács meghozta döntését a német leszerelés tekintetében. Az ülés még tart.

— **Gazdák bálja.** A Polgári- és gazdakör rendezésében a debreceni gazdatársadalom fényes műsoros táncestélyt tart a Bika dísztermében, február 5-én, szombaton este 8 órai kezdettel, a katonazenekar és a városi dalárda közreműködésével. Az est tiszta jövedelme részben a hadirokkantak, özvegyek és hadiárvák javára, részben pedig a polgári és gazdakör könyvtárának gyarapítására szolgál. A terem fűtéséről és egész éjszaka tartó világításáról gondoskodva van. Ugy gondoljuk, hogy a gazdák bálja egyike lesz a legsikeresebb multságoknak az idei farsangon. A meghívók a napokban bocsájtatnak ki. Akik tévedésből nem kapnának, forduljanak e hó 31-től a rendező bizottsághoz (Piac-u. 7. sz.)

— **A kath. Népszövetség** vasárnap délutánját nagyszámu lelkes közönség nézte végig. A műsort a Népszövetség zenekara nyitotta meg. Feltűnést keltett a csak egy éve megalakult máv. „Horthy” dalárda precizen előadott vig énekszámaival, amelyeket a közönség nagy tetszéssel fogadott. *Follinusz M.* monológjával a gyermekserreg figyelmét ragadta meg. A délután legkimagaslóbb pontja volt Főtiszt. *Pálffy Béla* tereziánumi igazgató szabad előadása a magyar nótáról, annak keletkezéséről és tárgyáról. Előadásában megszólalt a hazafiai fájdalom azon, hogy egyelőre annyi és annyi magyar vidéken elmúlt a magyar dal, de felvillan a bizakodó remény is, hogy e némaság csak muló jelenség. A szép hazafias előadást zugó tapsviharral honorálta a közönség. A délutánt öt idomított állat zenei produkciója fejezte be, amely nagy derűtségre hangolta a jelenlevőket.

— **Halálozások.** Bálint Károly 3 hónapos, Hüse Róza 2 napos, Szűcs András 5 éves, Rotter Rudolf 67 éves, Botka Ilona hónapos, P. Kiss Mihály 16 hónapos, Özv. Erdei Gáborné Takács Juliánna 72 éves, Bzowsky Wladimirné Papp Rózsa 81 éves, Guttmann Lipót 26 éves, Varga Lajos 56 éves, özv. Agyagos Jánosné Balázs Juliánna 67 éves, Olajos Katalin 2 éves, Diószegi Lajos 66 éves, Bihari Lajos 66 éves özv. Angyal Mihályné Arany Juliánna 72 éves, László X 1 napos, Kozma X 1 napos, Varga Sándorné Faragó Zsófia 45 éves, Sefcsik Anna 46 éves, Bakonyszegi Ferenc 6 éves, özv. Kohn Józsefné Falk Augustin 70 éves.

— **Értesítés.** Értesitem megbízóimat hogy a Váradon rekedt gallérok és kézelők megérkeztek. Átvehetők Hungária kelmefestő vegytisztító és gőzmosó vállalat Debrecen, Péterfia-utca 4. alatt.

— **Özv. Tóth Kálmáné** nyakkendőkészítő és javító műhelye. Péterfia-u. 53. sz.

Iparos-táncestély. A debreceni ipartestület e hó 30-án, vasárnap, a Bika dísztermében zártkörű táncestélyt rendez, az elagott és rokkant iparosok segélyezésére és házalapja javára. Jegyek az ipartestületnél előre válthatók, valamint az estély napján a pénztárnál.

Véres mulatozás Ladányban. Püspök-ladányból jelentik, hogy ott az elmúlt pénteken éjjel duhaj jókedvvel állított be a község egyetlen kávéházába, a Royalba Darmasz Béla a vasuti vendéglősnek 28 éves legény fia, a barátai asztalához telepedve kijelentette, hogy mulatni fognak, s a ceccet ő fizeti... Szólt a zene, folyt a mámorító ital, de jött a záróra, s menni kellett haza. A társaság szétszórt, csak Darmasz Béla nem akart még jó kedvűből engedni. Mikor a fizető, Török Olga piacérnő hozzálépett és felszólította, hogy a szám-lát rendezze, dühbe gurult és a keze ügyébe eső üveget teljes erővel az arcába vágta. Török Olgát előntötte a vér s ájultan rogyott össze. Orbáncos tünetek között most vették ápolás alá a debreceni közkórházban... Igy mulat Ladányban a vendéglős ur fia, ha széles jókedve támad néha...

Gyászjelentés. Özv. Tóth Istvánné szül. Nagy Erzsébet valamint ahúrozt rekonsága nevében mély fájdalomtól megtört szívvel tudatja, hogy a felejtethetlen após, nagybácsi, sógor és áldott emlékü jó rokon, néhai polg. **Tóth Mihály** áldásos életének 90-ik évében, folyó hó 25-én hajnali 2 órakor rövid szenvedés után esendesen elhunyt. Kedves halottunk földi részeit folyó hó 26-án, szerdán délután 3 órakor fogjuk a ref. egyház szertartása szerint Cserepes-utca 24. számú házuknál tartandó ima után a Hatvan-utcai temetőbe örök nyugalomra helyezni. Mely végtisztességetekre rokonait, ismerőseit mély fájdalommal meghívjuk! Debreczen, 1921. január 25. Áldás és béke poraira! Elhalt testvéreinek gyermekei: özv. Both Istvánné gyermekeivel. Lakatos Lajosné férjével és gyermekeivel, Bán István nejjével és gyermekeivel, Ónondi Imréné férjével és gyermekeivel, Kozma Jánosné férjével és gyermekeivel. Sógornője: özv. P. Tóth Bálintné gyermekeivel, özv. Papp Mihályné gyermekeivel. Valamint a többi rokonság nevében is. A temetést a Fehértói Béla temetőkezelési intézete rendezi. Debreczen, Dógenfeld-tér 4.

Olcsón fuvaroz Debreczen sz. kir. város köztisztasági és fuvarozási vállalata. Kossuth-utca 9. Telefon 481.

Román és vegyes lobélyegzési pénzt legdrágábban vesz **Simon bankiroda** Debreczen, Kossuth-utca 11. Telefon 903. szám.

Valutaárfolyamok

Budapest, január 25. (Nemz. St. tel. jel.) A budapesti tőzsdén ma a következőket jegyezték. Napoleon 17.70—17.10, font 20.75—20.10, leva 720, dollár 535—517, frank 37.25, márka 890—905, lira 20.00—19.20, rubel 207. lei 645, szokol 710—699, korona dinár 14.75—14.90, lengyel márka 74—72.

A zürichi devizapiacson a magyar koronát 1.30-al jegyezték.

Dollárt és más idegen pénzt, aranyat, ezüstöt legeslegdrágábban vesz **Simon György** DEBRECZEN, Kossuth-u. 11.

Művészet

Beethoven-émlékünnep

Hétfőn (jan. 24.) este hét órára a Zenede hangverseny terme. színlégy megtelt előkelő közönséggel, mely hódolni akart a világ legnagyobb komponistájának és hallani óhajtott **Tankó** professzor tudományát és **Höchtl** Margit művészetét.

Hálásak vagyunk **Füredi F. Gusztávnak**, ki ilyen jól sikerült és tartalmas ünnepséggel rötta le a kegyelet adóját a nagy mesternek, ki nemcsak a német népé, hanem kire a föld minden kulturnépe igényt tarthat. Füredi találó párhuzamban Goethével és Napoleonnal állította elének a nagy zenész fejedelmet, élénken esetalvén művészetének életrajzi elemeit.

Höchtl Margit bravuros virtuozitása alatt igazán csengett, dalolt a kitünő Blüthner-féle zongora. A fiatal művésznő Beethoven legismertebb ópusait tárta élénk és eddig ismeretlen

szépségeket csalt elő a nagy mester műveiből. Édesen daloltak a melódiák és a finom kíséret esodálattal olvadt belé, mint távoli harangszó a pap imájába. Hallottuk az ismert D-Moll és As-dur szonátát, ebben a hatalmasan megkomponált Marcia funebre tompa, hantullásra emlékeztető akkordjait és a finom, költőies Mondschein szonátát. Höchtl művészi egyénisége, noha elsősorban is szentimentális muzsika reprodukálására van berendezve, kitünően birkózott meg a nagy mester markans, erősen drámai muzsikájával is.

Az est másik fénypontja **Tankó** professzor tudományos előadása volt. — Közvetlensége, őszintén megkapó lírai tenorja szinte a rögtönzés hatásával voltak ránk, noha a mélyben látó érezte, hogy hosszú elmélkedések és alapos tanulmány érett szép gyümölese volt a felénk hangzó tervszerűen megépített Beethoven ismertetés. A nagy mester geniejébe igyekezett belé markolni **Tankó** profeszor és ez hatalmasan sikerült neki. A nagy komponista zenéjének mintegy filozófiai kvintesszenciáját nyújtotta mindvégig hálásan és odaadóan figyelő hallgatóságának, hogy végül reámutasson arra, hogy a beethoveni muzsika nem léha játék, nem könnyed ebédutáni cercele, nem kávéházba való zöngemény, hanem komoly figyelmeztetés arra, hogy vannak az életnek nagy és szent céljai is.

Most, mikor a németiség nagy zeneköltőjének 150-ik évfordulóján, bucsuszerűen zarándokol azokhoz az oltárokhöz, melyeken Beethoven geniejének áldoz a kegyelet, nekünk magyaroknak is eszünkbe juthatnak azok a komoly és szent kötelességek, amelyeket mindnyájunkra reánk ró fajunk szeretete.

M. K.

Színház

A Hermelines nő. Jean Gilbert—Schanzer —Welisch operettjét: A hermelines nőt zsufolt ház előtt mutatták be hétfőn este a Csokonai színházban. Az operett librettója iskolai

példája annak az ultramodern gondolkozásnak, melyet a mi újabb színműirodalmunk is igyekezett magáévá tenni, zenéje pedig minden csak nem operett zene. A karzat közönsége nagy tetszéssel fogadta a darabot mindvégig, mert tulontul sok benne az az elem, ami szemnek és érzékiségnek kellemes, bár alaposan megcsufolja a jóízűs minden postulatumát. Az előadás maga kifogástalanul jó volt. A szereplők derekas munkája, a gyönyörű díszletek s az a sok káprázatos ruha, melyekben a szereplők forgolódtak, mind nagyon sokat javított a szerzők féremunkáján. A szereplők közül **Buday** Ilona, **Rácz** Ada, **Szigeti** Jenő, **Torma** Zsiga és **Kubányi** Andor nyújtottak mesterit. **Heltay** Andor és **Mátray** izléses groteszk figurákkal sok tapsot kaptak. Általában minden szereplő gondos munkájával került bemutatóra a **Hermelines** nő.

A színházak és mozgószínházak közleményei:

Szerdán bérletszünetben: **Hermelines nő.**
Csütörtökön A) bérletben: **Ugyanaz.**
Pénteken B) bérletben: **Ugyanaz.**
Szombaton C) bérletben **Ugyanaz.**
Vasárnap bérletszünetben: **Ugyanaz.**
Az előadások 24-étől 7 órakor kezdődnek.

Herkules fia artista dráma 5 felvonásban **Mario** Ansonia atléta bonvivan főszereplésével ma utoljára az Apollóban. Holnap csütörtökön **Hans** Mierendorf a nagy német színművész főszereplésével a **Fehér Páva** című öt felvonásos szenzációs drámát mutatja be az Apolló. Jegyelővétél.

Ketten a puszta szigeten kalandortörténet 4 felvonásban, **Vernon** Castle főszereplésével, ezt a szenzációs szépségű kalandortörténetet ma utoljára mutatja be az Uránia. — Holnap csütörtökön **Don** Quijotte kisasszony című 5 felvonásos kalandor dráma. Jegyelővétél.

Hans Mierendorf, a nagy német színművész holnap filmen az Apollóban. Jegyelővétél.

Apró hirdetések.

Papírt, ócska újságot stb. veszek **Timar-u. 11. Tóth.**

Koros Sándor férfi-szabó Hírlételeben Plac-u. 60. Saját készíttést elegáns férfi öltönyök kaphatók

Rinkancsok

felvételnek fix fizetéssel és jutalekkel **lapunk kiadóhivatalában**

Aranyat mindenféle ezüstöt briliánsot, gyöngyöt vesz — **Steiner** Mihály Hatvan-u. 2 szám. I. e. e. let.

Forgács István műorós **Bádogyos-u.**

Belyegzőgyár és vésszintézet P. U. L. I. **Bathyanyi-utca 22.** Telefon 1365.

Eladó a vagongyár mellett 17 kat. hold föld, t. nya nélkül. Ertekezhetni **Gazdák** Bankja, Kossuth utca 17.

Kováry és Altmann szűzők, plác 42. Pannónia ööl let. Barmilyen szakmába vágó munkákat pontosan és jutányosan készítenek.

Irodístanó ki gépen jini jól tud azon nal fevéletük Hazul. jdonosok Egyesületénél, **Gazdák** Bankja, Kossuth-utca 17.

Egy szép Babakelengye olcsón eladó. Péterfia-utca 73. Udvarban jobbra.

Mü- és galyfa árverés!

Nagyerdei kertészet mellett január hó 26-án, (szerdán) délután 3 órakor akác müfa és galyfa nyilvános árverésen eladatik. **Erdőhivatal.**

Rézuálic előjegyzés. A „HANGYA”-nak sikerült tagjai részére nagyobb mennyiségű rézgalicot biztosítania. — Előjegyzések az összeg előő fizetése mellett minden fiókban eszközölhetők. Kilogrammonként 54 K.

Köztudomásu! hogy aranyért, briliánsért és hamis fogért a legmagasabb napi arakat fizetem **Benedikt Jenő** órás és ékszerész **Verbőczy-u. 2. sz. Iparkamara**

Tuskófa valamint Bükkfa boksa, szén vagontelekben kapható **Polyanszky Oreszt** tűzifa és szénkereskedőnél **Szoboszlai-ut. J.B. Telefon 181.**

MAKULATUR 50 kilogramos rételekben eladó a kiadóhivatalban

Tóczós-kertben **Nemes-utca 7. sz. kis ház** **ELADÓ** **950 négyszögöl területű földdel, konyhakertészetnek igen alkalmas** Ertekezhetni **a kiadóhivatalban Piacz-u'cza 59.**